

Autonomie en Empowerment in psychiatrische woonvoorzieningen

 Deelresultaten van een Europese studie

 Annemarie Caro, Ellen Visser, Durk Wiersma

 RGOC symposium, GGZ Drenthe, Assen, 1-12-2009

Centrale vragen vandaag

- ◆ Hoe wordt de autonomie van cliënten in woonvormen beoordeeld door managers en cliënten?
- ◆ Hoe verhouden deze uitkomsten zich tot elkaar?
- ◆ Hoe 'empowered' voelen cliënten zich?
- ◆ Is er samenhang tussen functioneren van cliënten en hun ervaren autonomie en empowerment?
- ◆ Zijn er verschillen tussen voorzieningen wat betreft autonomie, empowerment en functioneren?

Opbouw presentatie

- ◆ Uitleg Europese studie DEMoBinc
- ◆ Uitkomsten Autonomie
- ◆ Uitkomsten Empowerment
- ◆ NL resultaten in Europees perspectief
- ◆ Gelegenheid voor vragen

DEMoBinc-studie

↓

Development of a European Measure of Best practice for people with long term mental illness in institutional care

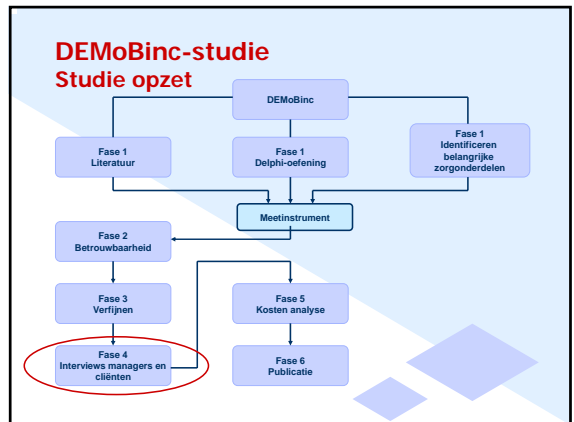
1 maart 2007 - 1 maart 2010
subsidie van de Europese commissie

Doel:
Ontwikkelen van een kwaliteitbeoordelingsinstrument voor woonvoorzieningen voor mensen met langdurige psychiatrische problematiek in Europa

DEMoBinc-studie Deelnemende landen

→

- Engeland (coördinator)
- Bulgarije
- Duitsland
- Griekenland
- Italië
- Nederland
- Polen
- Portugal
- Spanje
- Tsjechië

Twee typen woonvoorzieningen

- 10 voorzieningen gesitueerd op/rond GGz-terrein
- 10 voorzieningen gesitueerd in de gemeenschap (RIBW)

Deelnemende organisaties

in de gemeenschap

- ◆ Lentis
- ◆ GGz Friesland
- ◆ Kwintes
- ◆ RIBW Twente
- ◆ Promens-Care
- ◆ Stichting Anton Constandse
- ◆ HVO Querido
- ◆ Riwis Zorg en Welzijn

op/rond GGz-terrein

- ◆ Lentis
- ◆ GGz Friesland
- ◆ GGz Drenthe
- ◆ GGz Leiden
- ◆ Altrecht
- ◆ GGz Noord-Holland Noord
- ◆ GGz Duin- en Bollenstreek

Wat wordt er met het meetinstrument in kaart gebracht

- ◆ Leefomgeving
- ◆ Therapeutische omgeving
- ◆ Rehabilitatiegericht werken
- ◆ Mensenrechten
- ◆ Sociale inclusie
- ◆ Autonomie en zelfbeschikking
- ◆ Therapeutische interventies

Autonomie

Enkele definities

- ◆ Letterlijk: vrij zijn van extern bestuur
- ◆ Respect voor autonomie betekent dat de hulpverlener zich moet onthouden van inmenging in de besluitvorming van de patiënt (Beauchamp & Childress, 1994)
- ◆ Handelingen of keuzen zijn slechts autonoom als deze onderwerp van kritische reflectie zijn (Widdershoven, 2000)

Meetinstrument bevat 28 vragen in domein autonomie, o.a. over

- ◆ Inspraak cliënten in gang van zaken in woonvorm
- ◆ Keuzemogelijkheid cliënten leefomgeving
- ◆ Mogelijkheden tot privacy
- ◆ Aandeel van de cliënt in behandel/begeleidingsplan
- ◆ Invloed cliënten op medicijngebruik
- ◆ Keuzevrijheid cliënt in dagelijkse routine

NB: oordeel manager

Autonomie in de woonvorm volgens beoordeling manager

- ◆ Gemiddelde score Autonomie in NL woonvoorzieningen 62% (min 46, max 77)
- ◆ Woonvormen in de gemeenschap hebben hogere gemiddelde autonomiescores (66) dan die op/rond GGz-terreinen (57)

Oordeel cliënt

Respons interviews

- ◆ 175 cliënten geïnterviewd
 - 85 op/rond GGz-terrein
 - 90 gemeenschap
- ◆ 189 cliënten konden (56) of wilden (133) niet geïnterviewd worden

Oordeel cliënt

Wat is in kaart gebracht tijdens het interview

- ◆ Demografische kenmerken cliënt
- ◆ Tevredenheid leven (MANSA)
- ◆ Begeleiding & Zorg (Your treatment and Care)
- ◆ Keuzevrijheid (Resident Choice Scale)
- ◆ Victimisatie
- ◆ Tevredenheid woonvorm (Good Milieu Index)
- ◆ Intensiteit contact hulpverleners (Client Services Receipt Inventory)
- ◆ Functioneren (GAF en PSP)

Demografische kenmerken (n=175)

- ◆ gemiddelde leeftijd 49 jaar
- ◆ 65% man
- ◆ 71% schizofrenie of aanverwante stoornis

Autonomie cliënt gemeten met

- ◆ Resident Choice Scale (Hatton et al. 2004), 22-vragenversie:
 - 4 punts-antwoordschaal:
- 1= geen keuzevrijheid
- 2= weinig keuze
- 3= voorkeur, maar niet laatste woord
- 4= eigen keuze

Autonomie ervaren door cliënt

22 vragen onder te verdelen in 8 indicatoren

- ◆ Belangrijke woonbeslissingen
- ◆ Personeel
- ◆ Werk/dagactiviteiten
- ◆ Uiterlijk
- ◆ Vrije tijd en relaties
- ◆ Inrichting woonomgeving/bezittingen
- ◆ Maaltijden
- ◆ Dagelijkse routine

Autonomie ervaren door cliënt uitkomsten RCS-indicatoren (n=175)

	gem.
◆ Personeel	1,3
◆ Maaltijden	2,7
◆ Inrichting woonomg/bezitt.	2,8
◆ Belangrijke woonbeslissingen	3,3
◆ Werk/dagactiviteiten	3,7
◆ Vrije tijd en relaties	3,7
◆ Dagelijkse routine	3,8
◆ Uiterlijk	4,0
◆ Totaalscore	3,2

Wat valt op in de RCS-uitkomsten?

- ◆ Cliënten ervaren de meeste keuzevrijheid op het gebied van uiterlijk en het minst op het gebied van personeel
- ◆ Dit is hetzelfde voor cliënten uit beide typen voorzieningen
- ◆ Maar: significant hogere totaalscores in gemeenschapsvoorzieningen (3,3 vs 2,9)

Samenhang Autonomie en functioneren?

- ◆ Functioneren in kaart gebracht middels:
 - GAF: Global Assessment of Functioning (gem. 41)
 - PSP: Personal and Social Performance scale (gem. 8)
- ◆ Redelijke samenhang tussen functioneren (GAF en PSP) en Autonomie: hoe beter de cliënt functioneert, hoe meer autonomie hij ervaart

Verskil in functioneren tussen GGz en gemeenschap?

- ◆ GAF: significant verschillend voor gemeenschap (48) en GGz-terrein (37)
- ◆ PSP: significant verschillend voor gemeenschap (6,5) en GGz-terrein (9,0)

Functioneringsniveau cliënten hoger in gemeenschapsvoorzieningen

Autonomie-uitkomsten cliënten en managers gekoppeld

- ◆ Sterke samenhang tussen uitkomsten cliënt- en managerinterviews op het gebied van Autonomie
- ◆ Belangrijk voor 'geloofwaardigheid' manager en daarmee voor het meetinstrument
- ◆ Zowel hogere mate van autonomie geboden als ervaren in voorzieningen in de gemeenschap

Empowerment

Enkele definities

- ◆ Letterlijk: in staat stellen
- ◆ Een proces waarbij mensen, organisaties of gemeenschappen invloed krijgen op gebeurtenissen en situaties die belangrijk voor hen zijn (Rappaport, 1987)
- ◆ Je eigen kracht ontdekken of herontdekken, dus ontwikkelen en uitbouwen en 'm effectief leren toepassen (Boevink, 2009)

Nederlandse Empowerment Vragenlijst (Boevink, 2009)

- ◆ 40 stellingen
- ◆ 5 puntsschaal: 1=sterk mee oneens, 5=sterk mee eens
- ◆ 6 dimensies:
 - Professionele hulp
 - Sociale steun
 - Eigen wijsheid
 - Erbij horen
 - Zelfmanagement
 - Betrokken leefgemeenschap

Respons Nederlandse Empowerment Vragenlijst (NEL)

	n
Totaal geïnterviewd	175
NEL ontvangen	133
NEL retour	59

- NEL-respondenten significant hogere somscore Autonomie (70 vs 67) en significant hoger functioneringsniveau wb PSP-score (6,7 vs 8,1)

Gemiddelde schaalscores NEL

(n=56)

◆ Betrokken leefgemeenschap	3,3
◆ Erbij horen	3,7
◆ Zelfmanagement	3,8
◆ Eigen wijsheid	3,8
◆ Professionele hulp	3,9
◆ Sociale steun	3,9
◆ Totaalscore NEL	3,7

Wat valt op in de NEL-uitkomsten?

- ◆ cliënten op alle schalen gematigd positief
- ◆ geen verschil in uitkomsten gevonden tussen de twee typen voorzieningen
- ◆ geen samenhang gevonden tussen empowerment en functioneren
- ◆ geen samenhang tussen empowerment en autonomie

NL resultaten

	%	(min-max)
◆ Leefomgeving	68	(49-81)
◆ Therapeutische omgeving	55	(42-63)
◆ Rehabilitatiegericht werken	61	(42-68)
◆ Mensenrechten	75	(64-93)
◆ Sociale inclusie	51	(38-71)
◆ Autonomie en zelfbeschikking	71	(54-81)
◆ Therapeutische interventies	53	(41-63)

NL in vergelijking andere landen

- ◆ NL top 3 scores op 5 van de 7 domeinen
- ◆ Hoogste score (75%) op gebied van mensenrechten
- ◆ Veel overeenkomsten UK en Duitsland
- ◆ Relatief lage scores op therapeutische omgeving en therapeutische interventies: verklaarbaar

QUALITY INDICATOR FOR
REHABILITATIVE CARE

Measuring Best Practice in
Facilities Addressing Complex
Mental Health Issues

- ◆ Instrument meet in korte tijd essentiële onderdelen: Routine Outcome Assessment
- ◆ Goede vergelijking mogelijk tussen voorzieningen/landen
- ◆ Webbased versie van instrument in nabije toekomst

Bedankt voor uw aandacht!

